

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ
ÚSTAV INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ

FACULTY OF INFORMATION TECHNOLOGY
DEPARTMENT OF INFORMATION SYSTEMS

**SYNTAXÍ ŘÍZENÝ EDITOR POPISNÉHO JAZYKA
ISAC A JAZYKA GENERICKÉHO ASSEMBLERU V
PLATFORMĚ ECLIPSE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

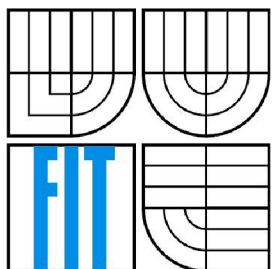
AUTOR PRÁCE
AUTHOR

Boris Šuška

BRNO 2007

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA INFORMAČNÍCH TECHNOLOGIÍ
ÚSTAV INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ

FACULTY OF INFORMATION TECHNOLOGY
DEPARTMENT OF INFORMATION SYSTEMS

SYNTAXÍ ŘÍZENÝ EDITOR POPISNÉHO JAZYKA ISAC A JAZYKA GENERICKÉHO ASSEMBLERU V PLATFORMĚ ECLIPSE

SYNTAX-DIRECTED EDITOR FOR ISAC LANGUAGE AND FOR LANGUAGE OF GENERIC
ASSEMBLER IMPLEMENTED AS ECLIPSE PLUGIN

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

Boris Šuška

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

Ing. Karel Masařík

BRNO 2007

Abstrakt

Práce se zabývá vytvořením LR parsra z gramatiky zapsané formálně. Vytvořením lexikálního analyzátoru založeného na deterministickém konečném automatu, který je vytvářen z regulárních výrazů popisujících lexémy jazyka. Použití vytvořeného syntaktického analyzátoru při konstrukci syntaxí řízeného editoru pod platformou Eclipse.

Klíčová slova

syntaxí řízený editor, java kolekce, Eclipse IDE, ISAC, assembler, LR parser, deterministický konečný automat, regulární výrazi

Abstract

This thesis is dealing with creation of LR parser from formally described grammar. I was creating a lexical analyzer based on deterministic finite automaton, which is created from regular expressions. These expressions describe lexemes of language generated by grammar. I used created syntax analyzer to construct syntax directed editor using Eclipse platform.

Keywords

syntax directed editor, java collections framework, Eclipse IDE, ISAC, assembler, LR parser, deterministic finite automata, regular expressions

Citace

Boris Šuška: Syntaxí řízený editor popisného jazyka ISAC a jazyka generického assembleru v platformě Eclipse, bakalářská práce, Brno, FIT VUT v Brně, 2007

Syntaxí řízený editor popisného jazyka ISAC a jazyka generického assembleru v platformě Eclipse

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením Ing. Karla Masaříka. Další informace mi poskytli prof. RNDr. Alexander Meduna, CSc.

Uvedl jsem všechny literární prameny a publikace, ze kterých jsem čerpal.

.....
Boris Šuška
15. 5. 2007

© Boris Šuška, 2007.

Tato práce vznikla jako školní dílo na Vysokém učení technickém v Brně, Fakultě informačních technologií. Práce je chráněna autorským zákonem a její užití bez udělení oprávnění autorem je nezákonné, s výjimkou zákonem definovaných případů.

Obsah

Obsah.....	1
1 Úvod.....	3
2 Základné pojmy	4
2.1 Jazyky.....	4
2.1.1 Abeceda	4
2.1.2 Reťazec	4
2.1.3 Dĺžka reťazca.....	4
2.1.4 Konkatenácia reťazcov a mocnina reťazca.....	4
2.1.5 Podreťazec reťazca, predpona a prípona reťazca.....	5
2.1.6 Jazyk, konečné a nekonečné jazyky	5
2.1.7 Konkatenácia jazykov a iterácia jazyka.....	5
2.1.8 Regulárne výrazy a regulárny jazyk.....	5
2.2 Gramatiky.....	6
2.2.1 Gramatika.....	6
2.2.2 Derivačný krok a derivácia.....	6
2.2.3 Jazyk generovaný gramatikou G.....	6
2.2.4 Bezkontextová gramatika.....	7
3 Popis riešených častí a použitých technológií.....	8
3.1 Lexikálny analyzátor.....	8
3.2 Syntaktický analyzátor.....	9
3.3 Použité technológie.....	9
3.3.1 Kolekcie.....	9
3.3.2 Spracovanie XML dokumentu metódou SAX.....	15
4 Popis riešenia.....	17
4.1 Lexikálny analyzátor.....	17
4.1.1 Spracovanie regulárnych výrazov.....	17
4.1.2 Popis algoritmu pre pridanie regulárneho výrazu do automatu reprezentujúceho lexikálny analyzátor.....	19
4.2 Syntaktická analýza.....	25
4.2.1 LR Parser.....	25
4.3 Platforma Eclipse.....	28
4.3.1 Eclipse – prehľad.....	28
4.3.2 Vývoj zásuvných modulov.....	28
5 Závěr.....	31
Literatura.....	32

Seznam příloh..... 33

1 Úvod

Vývoj počítačov zaznamenal značný rast, ktorý sa v súčasnej dobe oproti minulosti pomaly ustáluje. Dôležitým faktorom z hľadiska užívateľa je komunikácia, resp. vyjadrovacie prostriedky. Neplatí to, len pre užívateľské aplikácie, ale aj pre programovacie jazyky. Programovacími jazykmi je v súčasnej dobe veľké množstvo a dajú sa rozlišovať do rôznych kategórií napr. podľa princípu na akom sú postavené, podľa účelu, atď. Čím vyššiu formu abstrakcie nám programovací jazyk ponúka, tým rozmanitejšie môžu byť programy v ňom napísané. Jazyk akým sa budem v tejto práci zaoberať je zameraný na popis mikroprocesorov, podľa čoho bola vytvorená jeho syntax a sémantika, a bol pomenovaný ISAC. Jazyk ISAC ponúka možnosť popisu mikroprocesoru z pohľadu hardwarového vybavenia, ale aj z pohľadu programovacieho jazyka, ktorým bude mikroprocesor programovaný, z pohľadu assembleru. Vývojové prostredie, založené na platforme Eclipse, pre tento jazyk okrem kompilátora zahŕňa aj prostriedky, pre simuláciu programov napísaných v popísanom asembler. Mojou úlohou je vytvoriť syntaxou riadený editor pre tento jazyk a popri prípade aj editor pre generovaný assembler. Z toho vyplývajú dielčie časti, ktoré musím splniť, čím splním zadanú úlohu. V prvom rade sa jedná o syntaktickú analýzu, či už jazyka ISAC alebo aj jazyka assembleru a použitie tohto analyzátoru pod platformou Eclipse. Vzhľadom na to, že mám vytvárať syntaktický analyzátor pre generovaný assembler, je potreba, aby bolo možné syntaktický analyzátor vhodne konfigurovať, pretože pre každý program v jazyku ISAC sa vygeneruje iný assembler. To by bolo použiteľné aj pre potreby syntaktickej analýzy jazyka ISAC, čím by som v podstate vytváral len jeden analyzátor.

Platforma Eclipse, je open source vývojové prostredie, vyvíjané pod záštitou firmy IBM, ktorého komerčná verzia je známa pod názvom WEB Sphere. Vývojové prostredie Eclipse je zamerané na programovací jazyk Java s podporou zásuvných modulov a ich vývoja pre toto prostredie. Takže v úplnom základe, nám Eclipse ponúka vývojové prostredie pre jazyk Java a vývojové prostredie pre zásuvné moduly napísané v tomto jazyku pre Eclipse IDE.

2 Základné pojmy

Následujúce základné pojmy, sú nutné k pochopení ďalšieho textu. Bude sa jednať predovšetkým o teóriu formálnych jazykov. Následujúci text bol čerpaný z [1].

2.1 Jazyky

Jedným zo základných pojmov pre vymedzenie jazyka sú pojmy *abeceda* a *reťazec*.

2.1.1 Abeceda

Definícia: *Abecedou* rozumieme konečnú neprázdnu množinu prvkov, ktoré nazývame *symbols* *abecedy*.

2.1.2 Reťazec

Definícia: *Reťazcom* (niekdy sa tiež používa „slovo“ alebo „veta“) nad danou abecedou rozumieme každú konečnú postupnosť symbolov abecedy. Prázdnu postupnosť symbolov, tj. postupnosť, ktorá neobsahuje žiadny symbol, nazývame prázdny reťazec. Prázdny reťazec označuje symbol ε .

Formálne je možné definovať reťazec nad abecedou Σ takto:

1. prázdny reťazec ε je reťazec nad abecedou Σ ,
2. ak je x reťazec nad abecedou Σ a $a \in \Sigma$, potom xa je reťazec nad abecedou Σ .

2.1.3 Dĺžka reťazca

Definícia: *Dĺžka reťazca* je nezáporné celé číslo udávajúce počet symbolov reťazca. Dĺžku reťazca x značíme $|x|$ a definujeme:

1. pokiaľ $x = \varepsilon$, potom $|x| = 0$,
2. pokiaľ $x = a_1 \dots a_n$, potom $|x| = n$ pre $n \geq 1$ a $a_i \in \Sigma$ pre všetky $i = 1, \dots, n$.

2.1.4 Konkatenácia reťazcov a mocnina reťazca

Definícia: Nech x a y sú dva reťazce nad abecedou Σ . *Konkatenácia* (zreťazenie) reťazca x s reťazcom y vznikne reťazec xy pripojením reťazca y za reťazec x . Operácia konkatenácia je asociatívna, tj. $x(yz) = (xy)z$, ale nie je komutatívna, $xy \neq yx$.

Definícia: Nech x je reťazec nad abecedou Σ . Pre $i \geq 0$, i -tá mocnina reťazca x (x^i), je definovaná:

1. $x^0 = \varepsilon$,
2. pre $i \geq 1$: $x^i = xx^{i-1}$

2.1.5 Podreťazec reťazca, predpona a prípona reťazca

Definícia: Nech w je reťazec nad abecedou Σ .

- Reťazec z sa nazýva *podreťazcom* reťazca w , ak existujú reťazce x a y také, že $w = xzy$.
- Reťazec x_1 sa nazýva *prefixom* (predponou) reťazca w , ak existuje reťazec y_1 taký, že $w = x_1y_1$.
- Reťazec y_2 sa nazýva *suffixom* (príponou) reťazca w , ak existuje reťazec x_2 , taký, že $w = x_2y_2$.

2.1.6 Jazyk, konečné a nekonečné jazyky

Definícia: Nech Σ je abeceda a Σ^* značí množinu všetkých reťazcov nad Σ vrátane reťazca prázdneho. Symbol Σ^+ značí množinu všetkých reťazcov nad Σ okrem prázdneho reťazca, tj. $\Sigma^* = \Sigma^+ \cup \{\varepsilon\}$. Množinu L , pre ktorú platí $L \subseteq \Sigma^*$ nazývame *jazykom* L nad abecedou Σ .

Definícia: Jazyk L je *konečný*, pokiaľ L obsahuje konečný počet reťazcov, inak je *nekonečný*.

2.1.7 Konkatenácia jazykov a iterácia jazyka

Definícia: Nech L_1 a L_2 sú jazyky nad abecedou Σ . *Konkatenáciu jazykov* L_1 a L_2 definujeme:

$$L_1L_2 = \{xy: x \in L_1 \wedge y \in L_2\}$$

Definícia: Nech L je jazyk nad abecedou Σ . Iteraci L^* definujeme takto:

1. $L_0 = \{\varepsilon\}$,
2. $L_n = LL_{n-1}$ pre $n \geq 1$,
3. $L^* = L^0 \cup L^1 \cup \dots \cup L^n$ pre $n \geq 0$

2.1.8 Regulárne výrazy a regulárny jazyk

Definícia: *Regulárne výrazy* nad abecedou Σ a jazyky, ktoré značia, definujeme:

1. \emptyset je regulárny výraz značiaci prázdnu množinu (prázdny jazyk),
2. ε je regulárny výraz značiaci jazyk $\{\varepsilon\}$,
3. a , kde $a \in \Sigma$, je regulárny výraz značiaci jazyk $\{a\}$,
4. nech r a s sú regulárne výrazy značiace v poradí jazyky L_r a L_s , potom:
 - a) $(r.s)$ je regulárny výraz značiaci jazyk $L = L_rL_s = \{xy: x \in L_r \wedge y \in L_s\}$,
 - b) $(r+s)$ je regulárny výraz značiaci jazyk $L = L_r \cup L_s = \{x: x \in L_r \vee x \in L_s\}$,
 - c) (r^*) je regulárny výraz značiaci jazyk $L = L_r^*$.

Definícia: Nech L je jazyk. L je *regulárny jazyk*, pokiaľ existuje regulárny výraz r , ktorý jazyk L značí.

2.2 Gramatiky

Tento pojem súvisí veľmi úzko s problémom reprezentácie jazyka. Gramatika, ako najznámejší prostriedok pre reprezentáciu jazykov, splňuje základné požiadavky kladené na reprezentáciu konečných i nekonečných jazykov, požiadavku konečnosti reprezentácie. Chomského hierarchia jazykov, vymedzuje štyri typy gramatík. V ďalšom texte se zamerám predovšetkým na bezkontextovú gramatiku.

2.2.1 Gramatika

Definícia: Gramatika G je štvorica $G = (N, \Sigma, P, S)$, kde:

- N je konečná množina nonterminálnych symbolov,
- Σ je konečná množina terminálnych symbolov, $N \cap \Sigma = \emptyset$,
- P je konečná podmnožina kartézského součinu $(N \cup \Sigma)^* N (N \cup \Sigma)^* \times (N \cup \Sigma)^*$,

prvok (α, β) množiny P nazývame *prepisovacím pravidlom* a zapisujeme $\alpha \rightarrow \beta$,

- $S \in N$ je východzí (počiatočný) symbol gramatiky.

2.2.2 Derivačný krok a derivácia

Definícia: Nech $G = (N, \Sigma, P, S)$ je gramatika a nech u, v sú reťazce z $(N \cup \Sigma)^*$. *Priama derivácia* je binárna relácia \Rightarrow vyjadrujúca: $u\alpha v \Rightarrow u\beta v$, kde $\alpha \rightarrow \beta$ je nejaké prepisovacie pravidlo z P .

Definícia: Nech $G = (N, \Sigma, P, S)$ je gramatika a λ, μ sú reťazce z $(N \cup \Sigma)^*$. Medzi reťazcami λ, μ platí relácia \Rightarrow^+ nazývaná *derivácia*, pokiaľ existuje postupnosť priamych derivácií $v_{i-1} \Rightarrow v_i$, kde $i = 1, \dots, n, n \geq 1$, taká, že platí:

$$\lambda = v_0 \Rightarrow v_1 \Rightarrow \dots \Rightarrow v_{n-1} \Rightarrow v_n = \mu$$

Definícia: Ak v gramatike G platí pre reťazce λ, μ relácia $\lambda \Rightarrow^+ \mu$ alebo identita $\lambda = \mu$, potom píšeme $\lambda \Rightarrow^* \mu$. Relácia \Rightarrow^* je tranzitívnym a reflexívnym uzáverom relácie priamej derivácie \Rightarrow .

Definícia: Nech $G = (N, \Sigma, P, S)$ je gramatika a nech $u \in \Sigma^*, v \in (N \cup \Sigma)^*, \alpha \rightarrow \beta \in P$ je pravidlo. Potom *najľavejšiu deriváciu* nazveme reláciou $u\alpha v \Rightarrow_{lm} u\beta v$ a *najpravejšiu deriváciu* reláciu $v\alpha u \Rightarrow_m v\beta u$.

2.2.3 Jazyk generovaný gramatikou G

Definícia: Nech $G = (N, \Sigma, P, S)$ je gramatika. Reťazec $\alpha \in (N \cup \Sigma)^*$ nazývame *vetnou formou*, ak platí $S \Rightarrow^* \alpha$, tj. reťazec α je generovaný z východzieho symbolu S . Vetná forma, ktorá obsahuje len terminálne symboly, se nazýva *veta*. *Jazyk* $L(G)$, generovaný gramatikou G , definujeme množinou všetkých viet: $L(G) = \{w : w \in \Sigma^* \wedge S \Rightarrow^* w\}$.

2.2.4 Bezkontextová gramatika

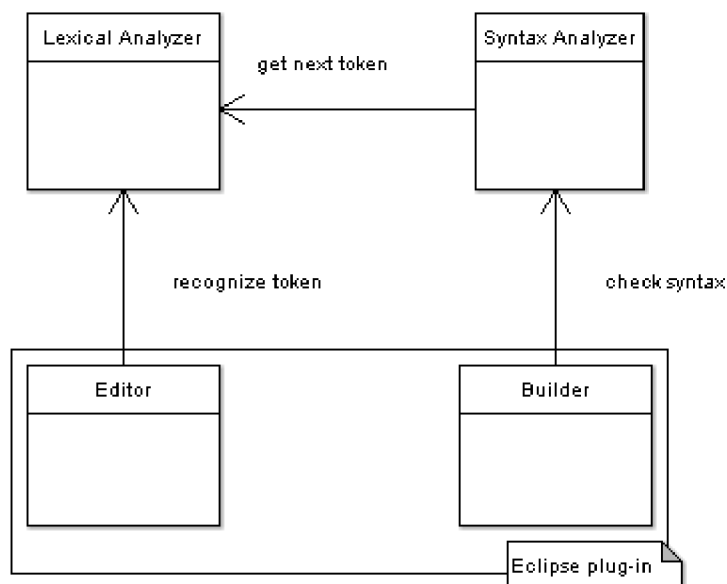
Definícia: *Bezkontextová gramatika* je podľa Chomského klasifikácie typu 2 a obsahuje pravidlá tvaru:

$$A \rightarrow \gamma, \quad A \in N, \quad \gamma \in (N \cup \Sigma)^*.$$

2.2.4.1 LR gramatiky

LR gramatiky reprezentujú najväčšiu triedu bezkontextových gramatík, ku ktorým je možné vždy zostrojiť deterministický analyzátor, ktorý robí analýzu zdola-hore. Vstupný reťazec sa číta zľava doprava a vytvára sa pravý rozklad.

3 Popis riešených častí a použitých technológií.

Obrázok 1: Koncept aplikácie

3.1 Lexikálny analyzátor

Lexikálny analyzátor je založený na princípe deterministického konečného automatu, kde postupne prijíma vstupný reťazec znaku po znaku, na základe čoho mení svoj aktuálny stav. Podľa definície je konečný automat päťica – konečná množina stavov, vstupná abeceda, konečná množina pravidiel (pri prijatí konkrétneho znaku sa má prejsť z aktuálneho stavu do pravidlom určeného), štartovací stav a množina konečných stavov. Deterministický konečný automat je taký automat, ktorý môže zmeniť stav len pri prijatí znaku a pre každý prijatý znak pre aktuálny stav existuje najviac jedna možnosť zmeny stavu určeného pravidlom.

Vzhľadom na to, že je požadovaná konfigurovateľnosť, je potreba zvoliť si vhodnú formu. Ja som si zvolil takú formu, ktorá je dostatočne obecná, aby nebola závislá na konkrétnom formáte vstupu, ale aby bolo možné, tak ako to je v prípade generovaného assembleru použiť aj iný ako presne definovaný vstup. Toto je dosiahnuté tým, že je možné zvoliť si vlastný prostriedok na nakonfigurovanie lexikálneho aj syntaktického analyzátoru – kde sú možnosti odkiaľ vziať definíciu gramatiky neobmedzené. Okrem toho existuje základný prostriedok, ktorý konfiguruje analyzátory podľa popisu vo formáte so syntaxou XML, popisujúceho gramatiku formálnym zápisom s rozšíreným popisom konečných symbolov popísaných regulárnym výrazom.

3.2 Syntaktický analyzátor

Jedná sa o časť prekladača, ktorý k svojej práci využíva lexikálny analyzátor. Vytvára syntaktický strom pomocou tokenov získaných od lexikálneho analyzátoru. Na základe toho, či je alebo nie je možné vytvoriť syntaktický strom je alebo nie je analyzovaný zdrojový kód syntakticky správny. Vytvorenie syntaktického stromu sa riadi gramatikou, presnejšie pravidlami tejto gramatiky. Gramatika je založená na konečnej množine gramatických pravidiel, podľa ktorých sa generuje reťazec jazyka, generovaného gramatikou. Podľa definície je gramatika štvorica – množina terminálov (tokenov), množina nonterminálov, konečná množina pravidiel a počiatočný symbol z množiny nonterminálov.

3.3 Použité technológie

Keďže je program písaný pre platformu Eclipse, ktorá je postavená na technológií Jave, všetky časti som vytvoril v programovacom jazyku Java. Jazyk Java je objektovo orientovaný programovací jazyk, ktorý je prekladaný do bytekódu, ktorý je spustiteľný na ľubovoľnej platforme, na ktorej je k dispozícii virtuálny stroj, ktorý bytekód interpretuje. Popis celého jazyka je rozsiahly, preto sa zamerám na časti, ktoré som prevažne používal. Pre vývoj aplikácie som použil distribúciu JDK (Java Development Kit), ktorá oproti distribúcii JRE (Java Runtime Environment) hlavne obsahuje kompilátor, debugger a dokumentáciu k Java API (samozrejme aj ďalšie nástroje, ktoré sa používajú pri vývoji pod touto platformou, ktoré som však nemal dôvod použiť). Z verzií, ktoré sú k dispozícii som použil poslednú dostupnú – verziu 6. Pre spustenie programu je požadovaná minimálna verzia 5, pretože som pri implementácii nepoužil žiadne zvláštnosti verzie 6.

Z Java API som použil nasledovné časti:

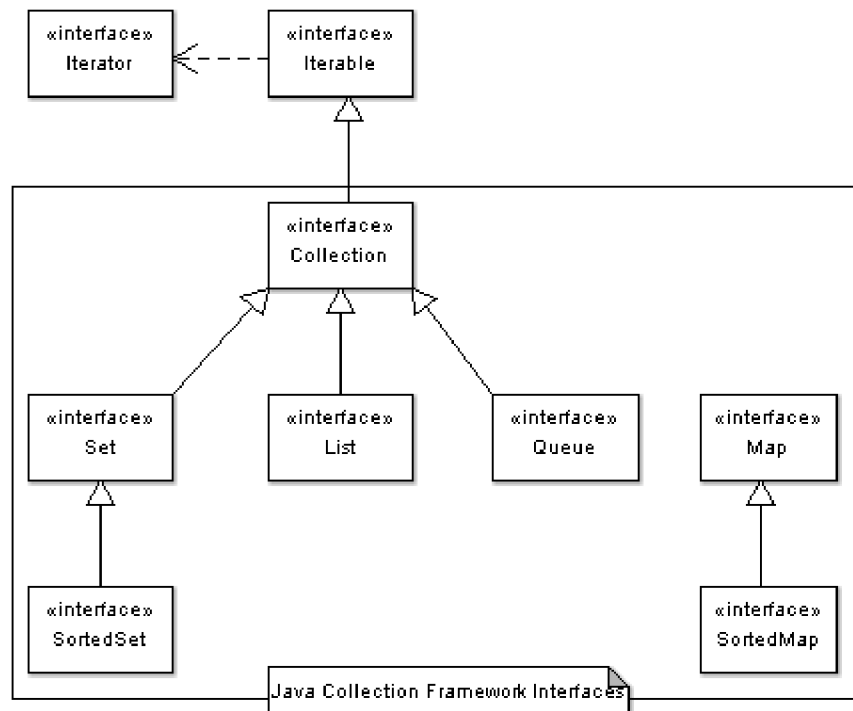
- Collection framework – kolekcie.
- XML SAX parsing – Spracovanie XML dokumentu metódou SAX.

3.3.1 Kolekcie

Kolekciu si môžeme predstaviť ako sklad objektov. Do kolekcie môžeme objekty pridávať, môžeme ich uberať, vyhľadávať a cez celú kolekciu môžeme prechádzať – pričom nemusí byť dodržané poradie v akom sme objekty do kolekcie vložili. Kolekcie si môžeme rozdeliť na také, ktoré môžu obsahovať rovnaké objekty a na také, ktoré rovnaké objekty obsahovať nemôžu. Pri pohľade na Java API, čo je základná skupina tried, nájdeme kolekcie v balíčku java.util. Kolekcie sú tu zastúpené rozhraniami, ktoré reprezentujú dostupnú funkčnosť a triedami, ktoré predstavujú konkrétnu implementáciu funkčnosti. Základným rozhraním pre kolekcie je Collection, od ktorého dedia nasledujúce tri základné:

- Set – predstavuje kolekciu, ktorá nemôže obsahovať duplicitné hodnoty
- List – predstavuje kolekciu, ktorá duplicitné hodnoty obsahovať môže

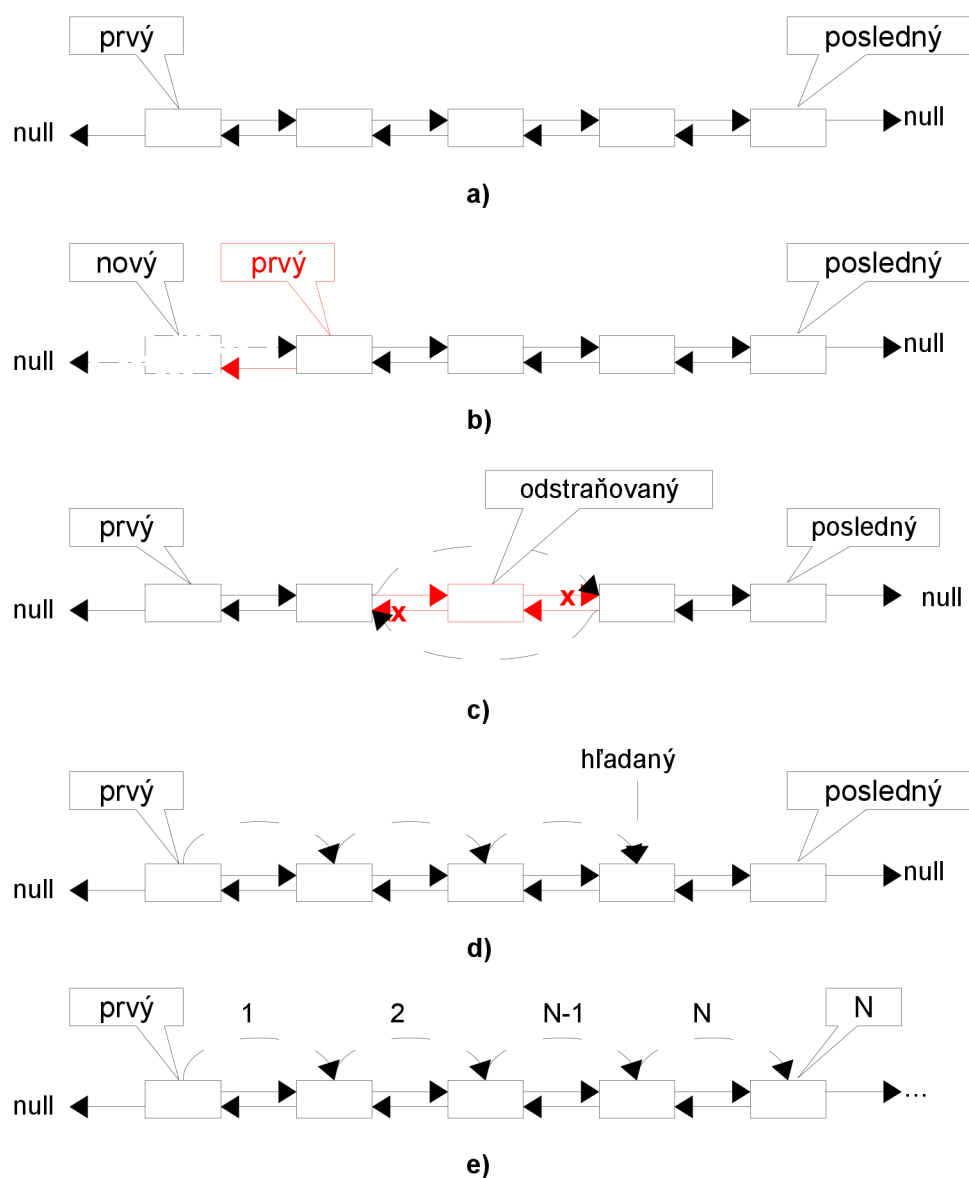
- Queue – môže obsahovať duplicitné hodnoty, pri pridávaní sa môže riadiť prioritou pridávaných prvkov, od čoho závisí poradie v akom ich vyberáme

Obrázok 2: Kolekcie

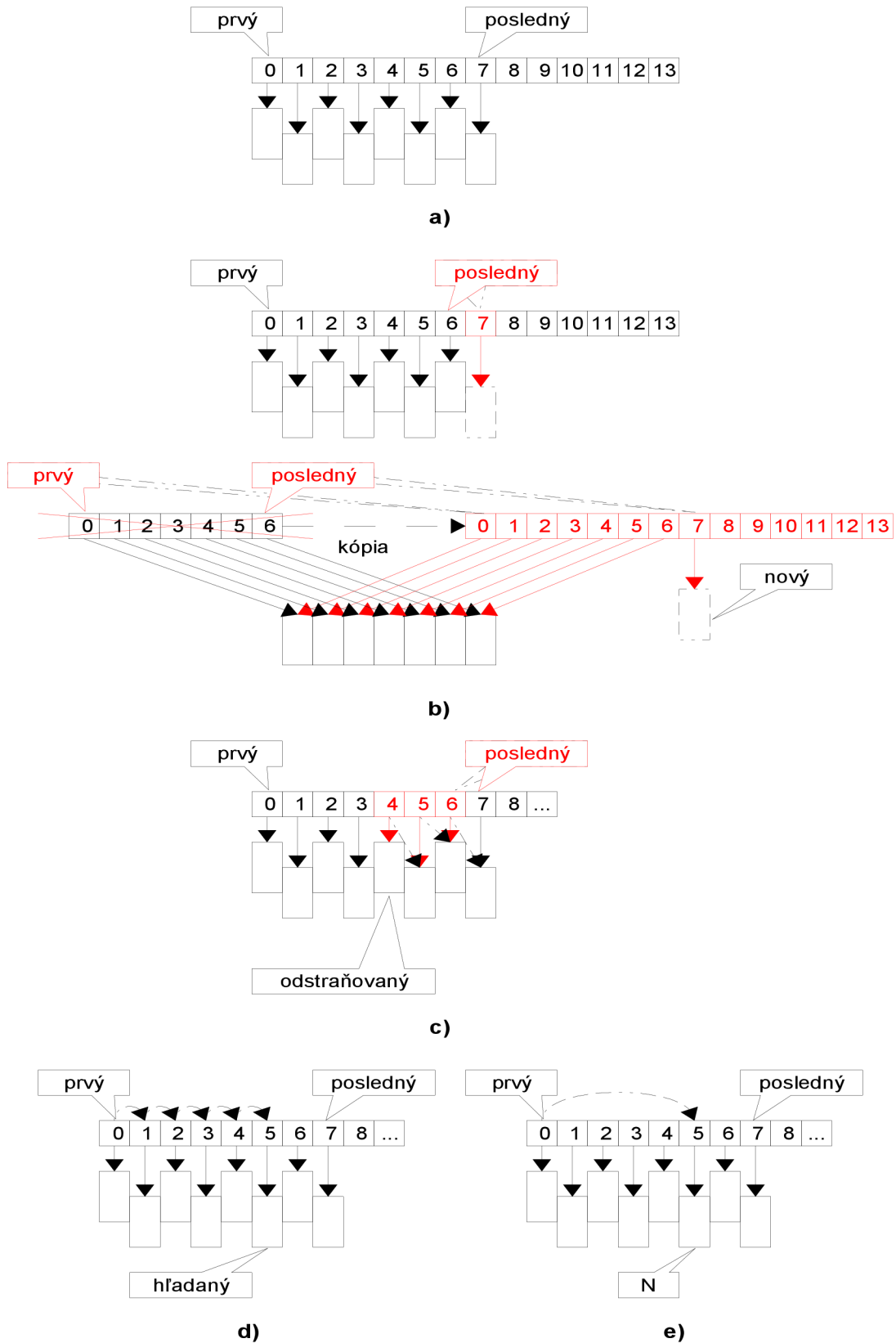
Preto, aby sme mohli používať kolekcie, rozhrania nestačia, je potreba používať, aj ich implementáciu. Implementáciu volíme podľa toho, ako s danou kolekciou chceme ďalej pracovať. Implementácie pre rozhranie List:

LinkedList – Implementácia je založená na princípe dvojsmerne viazaného zoznamu. Pri vkladani objektu do zoznamu, sa na prvú (alebo poslednú – záleží od implementácie) položku záznamu naviaže vkladany objekt. Pri vyhľadavani objektu sa musí prechadzat' celý zoznam postupne. Prístup k náhodnému prvku podľa poradia je rovnako náročný pretože sa musia prejsť všetky položky od začiatku až k vyhľadavanému prvku. Odobranie prvku zo zoznamu, je len o tom, že sa previaziu referencie medzi susednými prvkami, čo nie je až tak náročné – najzložitejšie je požadovaný prvok nájsť.

Obrázok 3: a) Štruktúra dvojsmerne viazaného zoznamu; b) Pridanie prvku; c) Odstránenie prvku; d) Vyhľadanie prvku; e) Prístup k náhodnému prvku

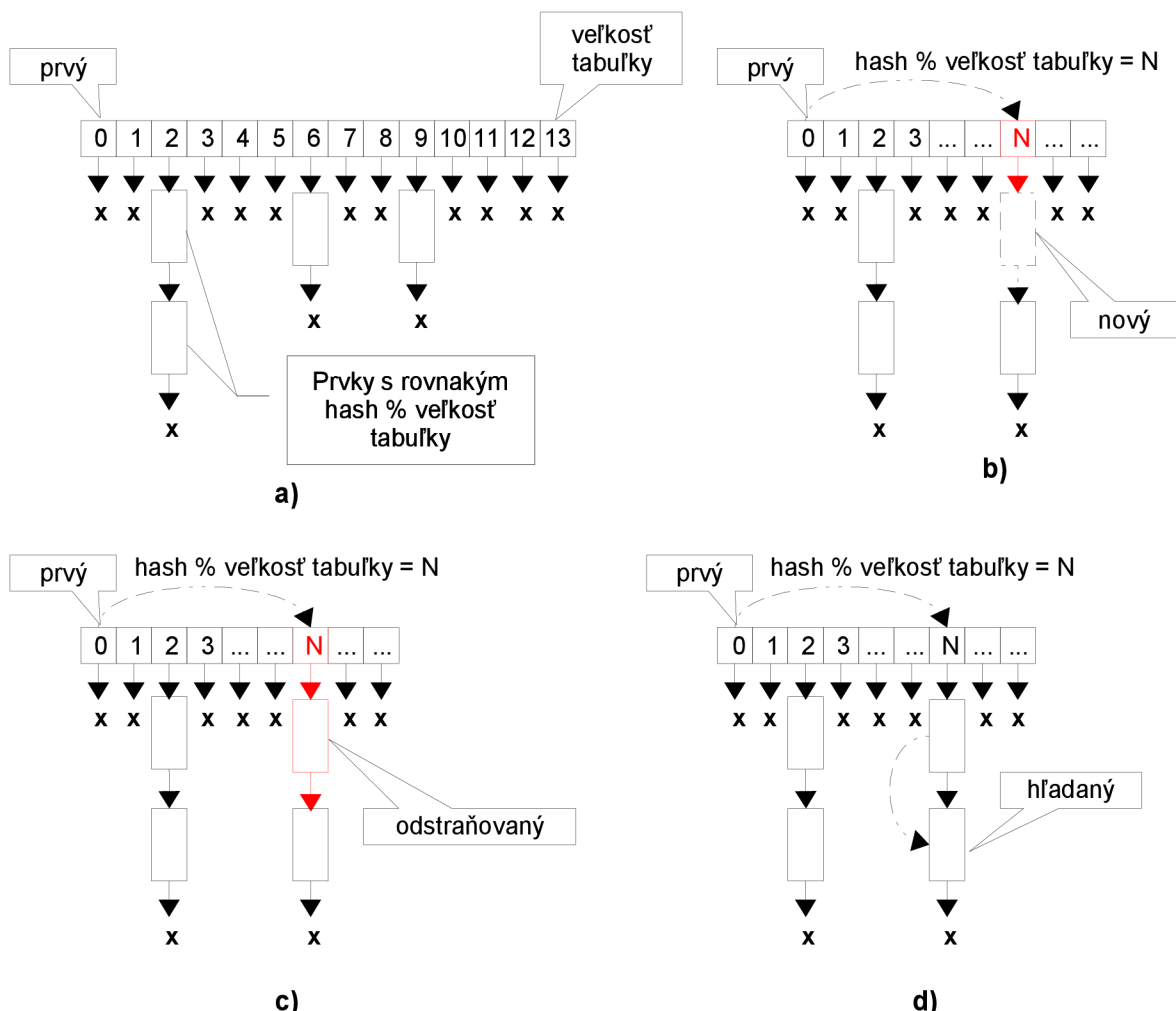
ArrayList – Implementácia je založená na poli objektov. Vkladaný prvok sa vloží na poslednú voľnú pozíciu v poli, pokiaľ je pole zaplnené, automaticky sa zväčší. Pri vyhľadávaní objektu v kolekcii sa musí prechádzať celým poľom postupne cez všetky prvky, až k poslednému. Na druhej strane, pri prístupe k náhodnému prvku v kolekcii sa pristupuje priamo k prvku bez priesťahov. Pri odstraňovaní prvku z kolekcie, sa skopíruje tá časť poľa, ktorá je za odstraňovaným prvkom až do konca od pozície odstraňovaného prvku a posledný prvok sa označí ako voľný. Táto operácia je dosť náročná a keď si uvedomíme, že sa toto robí pre každý odstraňovaný prvok, je potreba sa zamyslieť, kedy túto implementáciu použiť.

Obrázok 4: a) Štruktúra ArrayList-t; b) Pridanie prvku (aj v prípade zmeny veľkosti alokovaného poľa); c) Odstránenie prvku; d) Vyhľadanie prvku; e) Prístup k náhodnému prvku

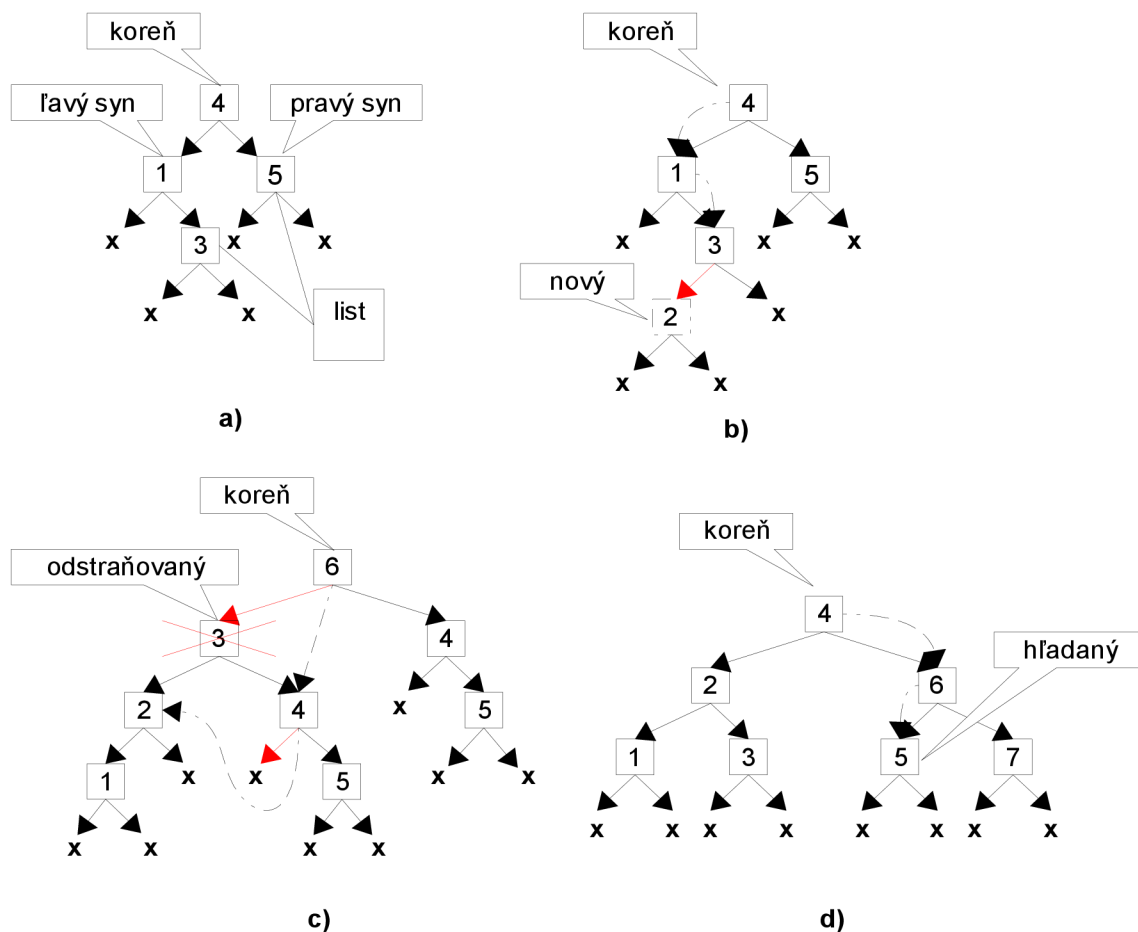
Implementácie pre rozhranie Set:

HashSet – Implementácia je založená na princípe tabuľky s rozptýlenými položkami (hash table). Pri vkladaní sa zisťuje číselná reprezentácia (hash kód) instance objektu (konkrétneho objektu), čo si môže objekt riadiť sám na základe svojho vnútorného stavu. Po nájdení takejto číselnej reprezentácie sa v tabuľke nájde pozícia kam bude instancia vložená. Keďže objektov máme nekonečne veľa a veľkosť tabuľky je obmedzená, využívame zvyšok po delení, aby sme redukovali hash kód na veľkosť tabuľky. Preto môže byť pozícia už obsadená a tak na uloženie ďalšieho prvku použije zoznam s viazanými položkami, tak ako tomu bolo u triedy LinkedList s tým rozdielom, že ak sa objekt v zozname nachádza nepridá sa, pretože rozhranie Set definuje, že kolekcia nemôže obsahovať duplicitné prvky. Vyhľadávanie v takejto dátovej štruktúre je pomerne rýchle, pretože sa na začiatku nájde pozícia podľa hash kódu a potom sa prechádza príslušný zoznam. Pokiaľ sa prejde celý zoznam príslušajúci pozícií podľa hash kódu a objekt sa v ňom nenachádza, znamená to, že sa objekt v kolekcii nenachádza vôbec.

Obrázok 5: [x = null] a) Štruktúra tabuľky s rozptýlenými položkami; b) Prídanie prvku; c) Odstránenie prvku; d) Vyhľadanie prvku;

TreeSet – Implementácia založená na princípe binárneho stromu. Ponúka možnosť vkladané objekty radieť, podľa zvolených kritérií, pokiaľ sa táto možnosť nevyužije, použije sa tzv. prirodzené radenie. Porovnanie objektov je dôležité preto, aby sme vedeli, kam objekt pri vkladaní umiestniť. Pri vkladaní objektu začíname vždy od koreňového elementu, pokiaľ neexistuje, vkladany objekt je použitý ako koreňový element. Ak sme objekt nevložili pokračujeme rekurzívne ľavou vetvou (za koreňový prvok budeme považovať ľavý element aktuálneho koreňového elementu) ak je vkladany objekt menší než koreňový, inak rekurzívne pokračujeme pravou stranou. Táto implementácia ako jediná ponúka možnosť radenia objektov, čo znamená, že pri prechode cez kolekciu môžeme očakávať objekty v poradí podľa určitého kľúča (ak sme sa nespohli na prirodzené radenie). Vyhľadanie objektu v kolekcii je pomerne rýchle, pretože sa vždy od koreňového elementu postupuje vetvou podľa toho, či je objekt väčší alebo menší ako koreňový. Tým pádom sa pri každom kroku, keď objekt nebol nájdený, počet objektov, ktoré ešte neboli prehľadávané, znižuje o polovicu. Oproti implementácii HashSet je táto implementácia menej výkonná, z dôvodu vkladania prvkov (vždy sa musí prechádzať stromom ako pri vyhľadávaní). Doporučené je používať túto kolekciu len keď chceme radieť objekty.

Obrázok 6: [x = null] a) Štruktúra binárneho stromu; b) Pridanie prvku; c) Odstránenie prvku; d) Vyhľadanie prvku;

	Vkladanie	Prechádzanie	Vyhľadávanie	Náhodný prístup	Odstraňovanie	Radenie
<i>LinkedList</i>	☺	☺	☹	☹	☺	-
<i>ArrayList</i>	☺	☺	☹	☺	☹	-
<i>HashSet</i>	☺	☺	☺	-	☺	-
<i>TreeSet</i>	☺	☺	☺	-	☺	☺

Tabuľka 1: Porovnanie implementácií podľa efektivity v jednotlivých prípadoch

Medzi kolekcie sa častokrát radí aj tzv. mapa, rozhranie Map. Toto rozhranie od rozhrania Collection nedeďí, ale dá sa prezentovať ako množina (Set), ktorá nesie užitočné dáta uložené pod kľúčom. Jedná sa o dvojicu kľúč-hodnota, kde každá hodnota je ukrytá pod kľúčom. Každý kľúč musí byť unikátny, preto si množinu kľúčov môžeme predstaviť ako množinu (rozhranie Set). Tu je vidieť aj dôvod toho, prečo rozhranie Map nedeďí od rozhrania Collection. Je to práve tým, že kolekcie slúžia na uchovávanie objektov (častokrát rovnakého typu), kdežto mapa slúži na uchovávanie dvojice kľúč-hodnota. Najdôležitejšie u mapy je to, že si môžeme ukladať hodnoty podľa kľúča a potom k nim rovnako pristupovať. Implementácie pre rozhranie Map:

HashMap – Množinu kľúčov má založenú na princípe HashSet-u, s tým rozdielom, že pre každú položku pridáva možnosť uloženia hodnoty, čím sa z HashSet-u stáva HashMap.

TreeMap – Podobne ako u HashMap-y, aj tu je množina kľúčov založená na princípe implementácie rozhranie Set, tentokrát implementácia TreeSet. Tým pádom preberá aj jeho možnosti a to usporiadať mapu podľa ľubovoľného kľúča.

3.3.2 Spracovanie XML dokumentu metódou SAX

Spracovanie XML dokumentu metódou SAX je založená na odchyťávaní udalostí, ktoré vznikajú pri prechode XML dokumentom. Tým pádom táto metóda nie je nijak náročná. Oproti metóde DOM, kde sa vytvára objektový model dokumentu, čo je pamäťovo dosť náročné. Rozdiel v týchto metódach spočíva hlavne v tom, že pri použití metódy SAX nemôžeme dokument upravovať, kdežto metóda DOM túto možnosť ponúka. V Java API sú potrebné triedy organizované do balíčkov `java.xml.parsers` a `org.xml.sax`. Triedu pre spracovanie XML dokumentu nájdeme v balíčku `java.xml.parser` s menom `SAXParser`. Táto trieda je abstraktná, takže nie je možné vytvoriť jej instanciu. V tomto prípade je použitý návrhový vzor `factory`, čiže nová instancia sa vyvára pomocou tzv. `factory` triedy, v tomto prípade `SAXParserFactory`, ktorej instancia sa vytvorí statickou metódou `newInstance()`, keď sa vyhľadáva vhodná implementácia `SAXParserFactory`, viac je možné nájsť v JAXP špecifikácii. Až potom je možné vytvoriť `SAXParser`, metódou `newSAXParser()`. Po získaní parseru ešte potrebujeme `XMLReader` – je to nový spôsob práce so SAX parserom, pred tým postačoval len parser. `XMLReader` získame metódou `newXMLReader()`. Na to, aby sme ho mohli použiť, potrebujeme mu predať instanciu triedy, ktorá implementuje rozhranie, podľa toho čo chceme

odchytávať. Instancii tejto triedy budú predávané všetky udalosti, ku ktorým počas prechodu dokumentom dôjde. Rozhrania, ktoré môžeme implementovať sú:

- ContentHandler – rozhranie pre spracovanie udalostí ohľadom obsahu. Dôležité sú hlavne metódy startElement a endElement.
- ErrorHandler – rozhranie pre spracovanie chýb v dokumente. Chyby sa rozlišujú na varovania, chyby s ktorých sa dá ešte zotaviť a chyby, z ktorých sa už zotaviť nedá. Viac o chybách je popísané v W3C XML 1.0 Recommendation.

Po nastavení vhodného rozhrania, použijeme metódu parse() triedy XMLReader. Ako parameter jej môžeme predať instanciu triedy InputStream. Tým pádom sa môže jednať o ľubovoľný zdroj odkiaľ parser dáta prijíma (súbor, miesto v sieti,...). Viac o vstupno-výstupnom systéme v Jave je popísané v dokumentácii k balíčku java.io. Za zmienku tiež stojí balíček java.nio, ktorý od verzie 1.4 predstavuje nový a rýchlejší spôsob práce so súborami.

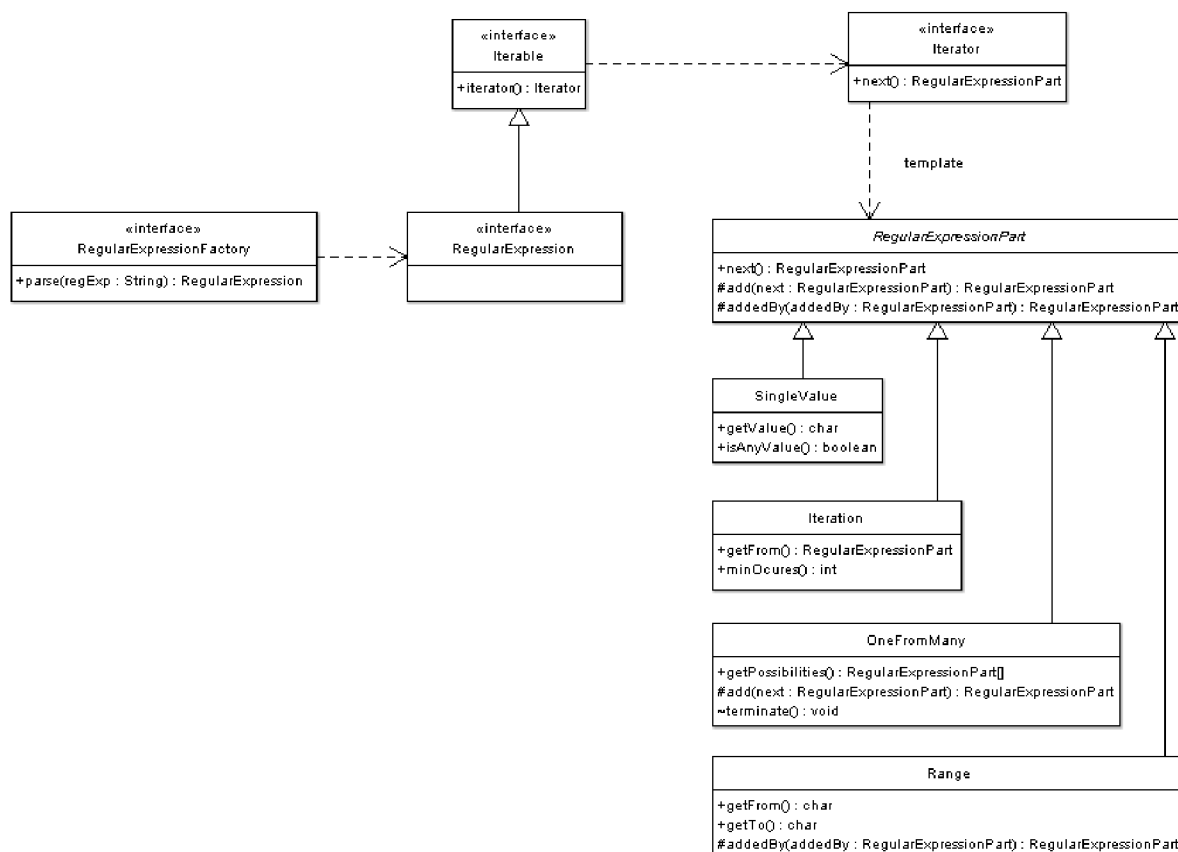
4 Popis riešenia

4.1 Lexikálny analyzátor

Lexikálny analyzátor bol vyvinutý ako samostatná časť, nezávislá od ostatných častí aplikácie. Pri vytváraní išlo o to vytvoriť deterministický konečný automat, ktorý je definovaný skupinou regulárnych výrazov, kde každý regulárny výraz predstavuje jednu lexému. Žiaľ regulárne výrazy ponúkané v Java API (balíček `java.util.regex`) nepostačovali mojim potrebám, pretože mňa zaujíma samotný regulárny výraz, nie to či daný reťazec mu zodpovedá alebo nie. Kvôli tomu som musel vytvoriť vlastný nástroj na spracovanie regulárnych výrazov. Potom som mohol o regulárnom výraze získať potrebné informácie.

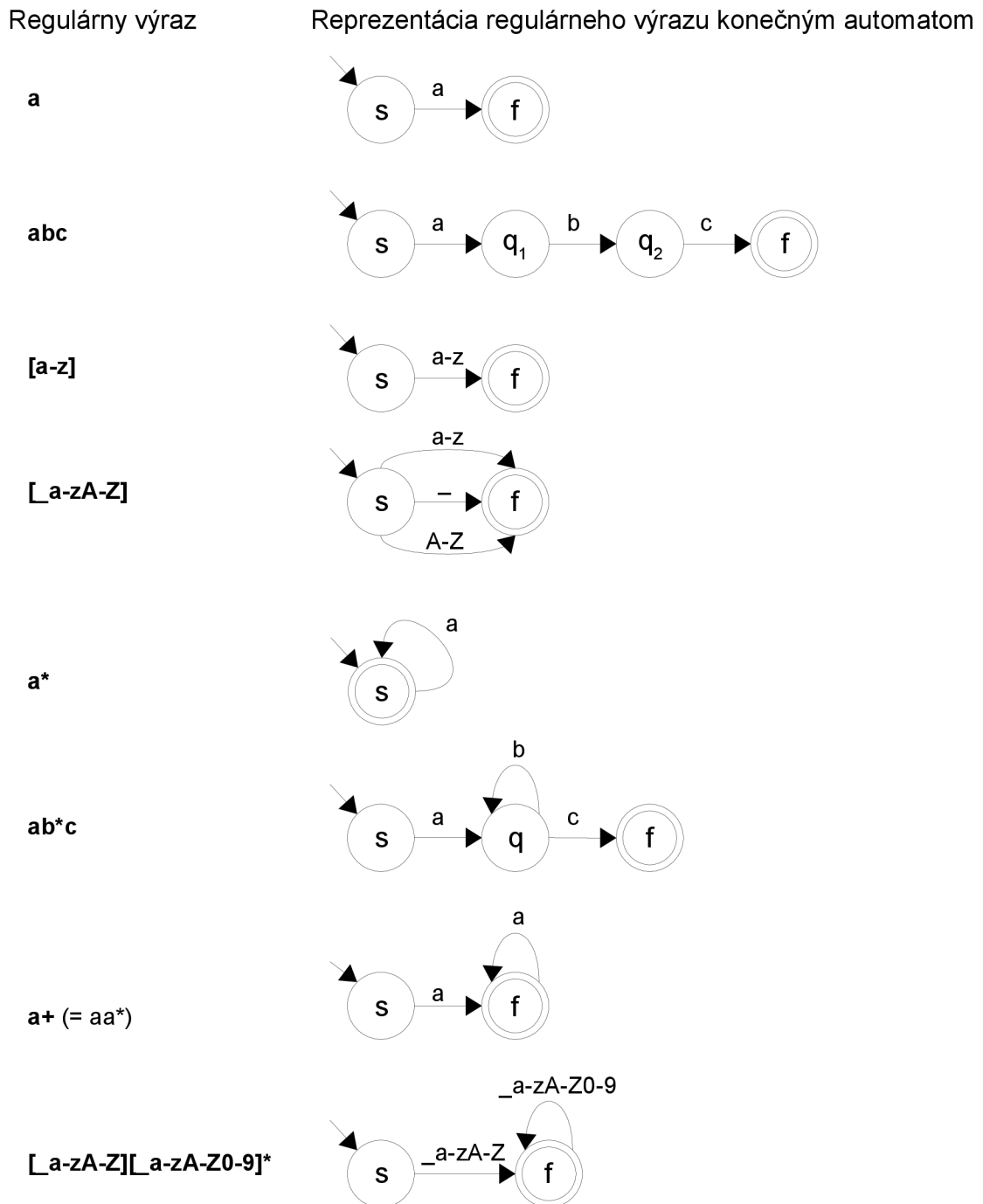
4.1.1 Spracovanie regulárnych výrazov

Na obrázku je objektový model nástroja pre spracovanie regulárnych výrazov. Jedná sa o objektovú reprezentáciu regulárneho výrazu, tak aby sa mi ďalej dobre spracovával. Použitie rozhraní je z dôvodu tzv. low coupling, čo vyjadruje malé zviazanie s okolím. Tým pádom je možné vytvoriť ľubovoľnú reprezentáciu regulárneho výrazu a použiť ju so zvyškom aplikácie, pokiaľ táto implementácia implementuje dané rozhrania.

Obrázok 7: Diagram tried pre spracovanie regulárnych výrazov

Po úspešnom kroku vytvorenia regulárneho výrazu nasleduje jeho pridanie do vytváraného deterministického konečného automatu. V prvom rade pre každý regulárny výraz vytvorím, ich reprezentácie konečným automatom, ktoré potom spojím do jedného finálneho automatu. Podľa nasledujúcich príkladov reprezentujem regulárny výraz na konečný automat.

Obrázok 8: Príklady reprezentácie regulárneho výrazu konečným automatom

Dôležitým poznatkom je, že každý konečný automat, ktorý vznikne je deterministický, má práve jeden koncový stav a pri prechode do tohoto stavu prešiel vždy všetkými stavmi.

4.1.2 Popis algoritmu pre pridanie regulárneho výrazu do automatu reprezentujúceho lexikálny analyzátor

Regulárny výraz reprezentovaný konečným automatom potrebujem pridať k existujúcemu deterministickému konečnému automatu, tak, aby stále ostal deterministický.

Pre nasledujúci algoritmus vyhradím pojmy, ktoré budem v tomto význame ďalej používať.

- *konečný automat* – alebo len automat, mám na mysli existujúci automat, ktorý bude výsledkom spojenia všetkých regulárnych výrazov.
- *pridávaná vetva* – alebo len vetva, je pridávaný regulárny výraz reprezentovaný ako konečný automat
- *hrana* – je spojenie aktuálneho stavu zo stavom, do ktorého sa automat dostane, keď prijme symbol, ktorým je hrana označená. Hrana je označená vždy práve jedným symbolom.
- *prechod* – je to skupina hrán spájajúca rovnaké stavy
- *stavom reprezentovaná hodnota* – každý regulárny výraz reprezentuje lexému, do automatu sa to preniesie tak, že každý stav automatu si uchováva hodnotu, ktorá reprezentuje lexému, preto v každom stave automatu vieme akú lexému automat momentálne prijíma.

1. Pokiaľ konečný automat nemá žiadne stavy, štartujúci stav pridávanej vetvy označím ako štartujúci stav automatu.

2. Porovnávam každú hranu vedúcu zo štartovacieho stavu automatu s každou hranou vedúcou zo štartovacieho stavu vetvy.

3. Pokiaľ nájdem totožné prechody, tj. prechod v automate a prechod vo vetve, kde ku každej hrane v prechode automatu existuje hrana označená rovnakým symbolom ako v prechode vetvy a naopak, potom:

3.1. Ak odkazovaný stav vetvy je koncovým stavom a odkazovaný stav automatu nie je koncovým stavom, potom zmen odkazovanému stavu automatu reprezentovanú hodnotu na hodnotu odkazovaného stavu vetvy a odkazovaný stav automatu označ ako koncový stav.

3.2. Ak odkazovaný stav vetvy nie je koncovým stavom a odkazovaný stav automatu nie je tiež koncovým stavom, potom zmen odkazovanému stavu automatu reprezentovanú hodnotu na nedefinovanú len v prípade, že sa ich reprezentované hodnoty líšia.

3.3. Opakuj od bodu 2, s tým, že za štartovací stav automatu sa bude považovať odkazovaný stav automatu a za štartovací stav vetvy sa bude považovať odkazovaný stav vetvy.

4. Pokiaľ nájdem kolízne prechody, tj. prechod v automate a prechod vo vetve, kde najmenej k jednej hrane v prechode automatu existuje hrana označená rovnakým symbolom

ako v prechode vetvy a zároveň k najmenej jednej hrane v prechode automatu neexistuje hrana označená rovnakým symbolom ako v prechode vetvy, potom:

4.1. Nájdem prienik prechodov, tj. hrany v prechode automatu a hrany v prechode vetvy, ktoré sú označené rovnakým symbolom.

4.2. Nájdem prioritnejší prechod, tj. prechod, ktorý má menší počet všetkých hrán.

4.3. Ak stav odkazovaný prioritnejším prechodom nie je koncový a stav odkazovaný menej prioritným prechodom je koncový, potom stav odkazovaný viac prioritným prechodom označ ako koncový a reprezentovanú hodnotu nastav podľa stavu, ktorý je odkazovaný menej prioritným prechodom.

4.4. Ak menej prioritný prechod vychádza zo skutočného štartovacieho stavu automatu, potom ho nahradím prechodom, ktorý obsahuje všetky hrany menej prioritného prechodu okrem hrán, ktoré má spoločné s viac prioritným a pridám nový prechod medzi skutočný štartovací stav automatu a stav odkazovaný viac prioritným prechodom, ktorý bude obsahovať všetky hrany viac prioritného prechodu.

4.5. Ak nebol vykonaný predchádzajúci bod, potom pridám nový prechod medzi stav z ktorého vychádza viac prioritný prechod a stav odkazovaný menej prioritným prechodom, ktorý bude obsahovať všetky hrany menej prioritného prechodu okrem hrán, ktoré má spoločné s viac prioritným.

4.6. Pokiaľ stav odkazovaný viac prioritným stavom odkazuje na iný stav, než sám na seba, potom opakuj od bodu 2, s tým, že za štartovací stav automatu sa bude považovať odkazovaný stav automatu a za štartovací stav vetvy sa bude považovať odkazovaný stav vetvy.

5. Pokiaľ neboli nájdené totožné ani kolízne prechody pridám nový prechod medzi štartovací stav automatu a stav odkazovaný prechodom vetvy, ktorý obsahuje všetky hrany prechodu vetvy.

6. Pre všetky novo pridané a zmenené prechody, ktoré spájajú rovnaké stavy urobím zjednotenie hrán, tj. ponechám hrany ktoré sú vo všetkých prechodoch totožné, čoho výsledkom je skutočne pridaný prechod.

7. Skutočný štartovací stav vetvy označím ako stav na vymazanie

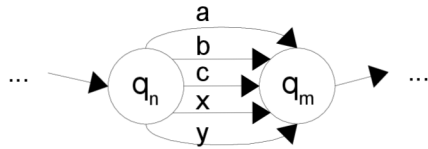
8. Pre každý stav označený na vymazanie zistím, či je odkazovaný aspoň jednou novo pridanou hranou

8.1. ak áno, potom tomuto stavu zruším označenie stav na vymazanie

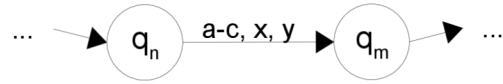
8.2. ak nie, potom všetky stavy, ktoré sú spojené najmenej jednou hranou s týmto stavom označím stavmi na vymazanie a aktuálny stav vymažem.

9. Opakujem krok 8, kým existuje nejaký stav na vymazanie.

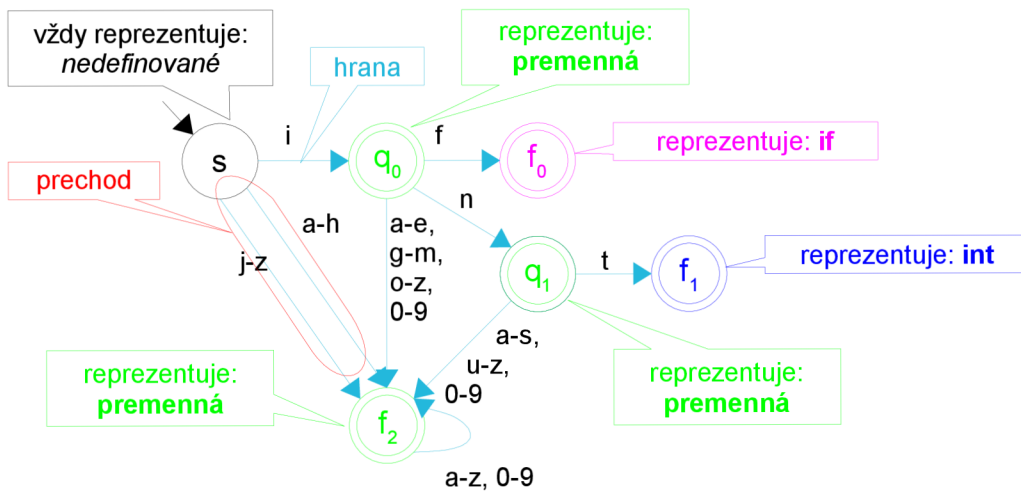
Skutočnosť

Skrátený zápis

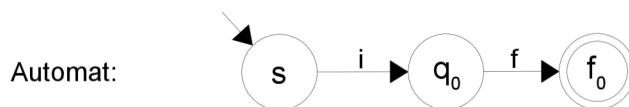
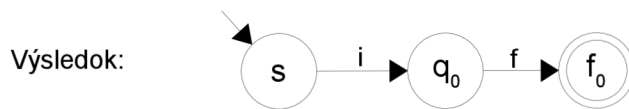
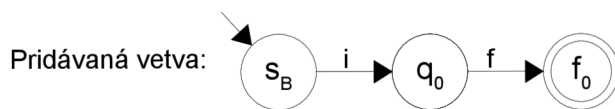

Obrázok 9: Ukážka skráteného zápisu označenia hrán, čo bude použité v ďalších príkladoch. Ďalšia možnosť skráteného zápisu označenia hrany je $a-c, x-y$

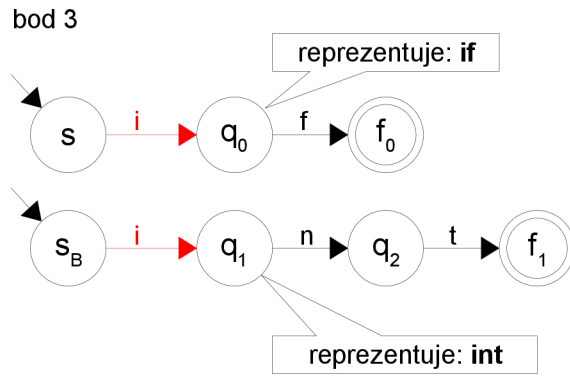
Obrázok 10: Význačenie vyhradených pojmov

Automat: <prázdny>

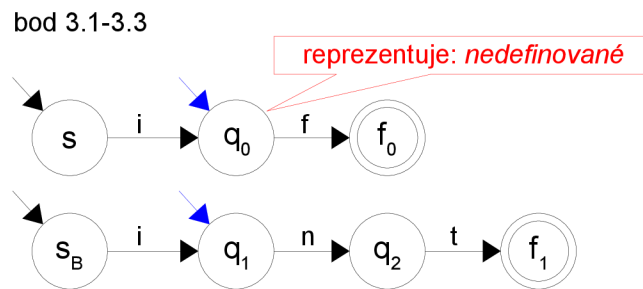
Postup:

Bod 2

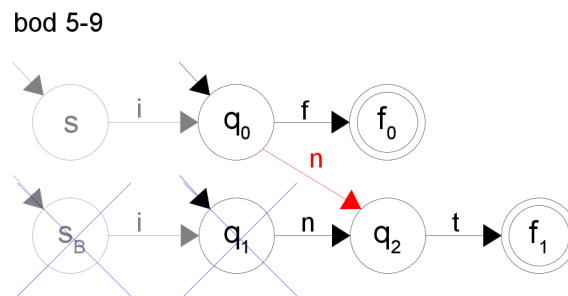
Bod 3.2

Bod 3.3

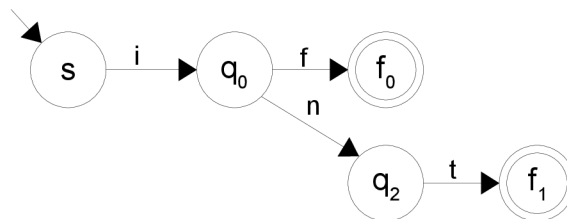

Bod 5

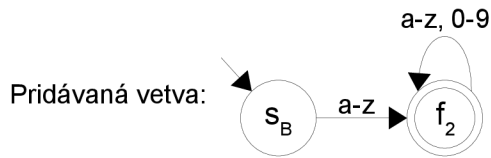
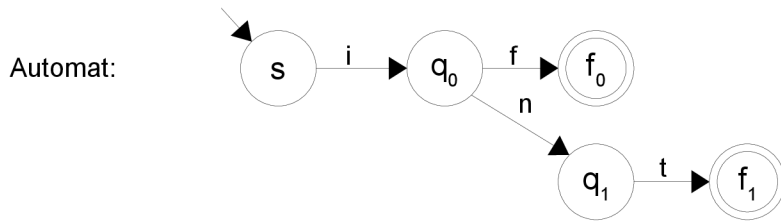
Body 7-9

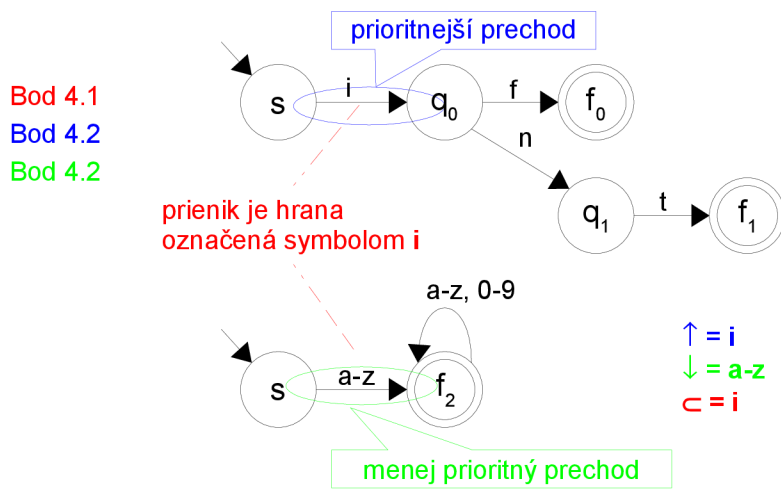
Výsledok:

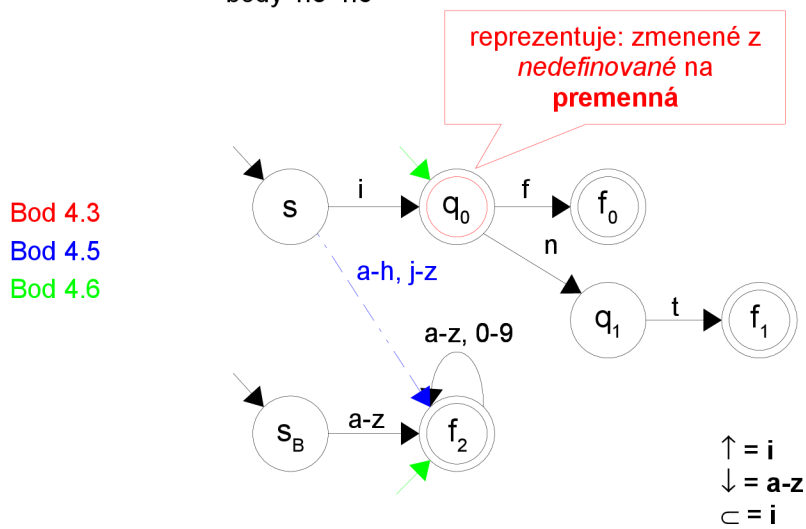
Obrázok 11: Príklad algoritmu pre pridanie regulárneho výrazu reprezentovaného konečným automatom do deterministického konečného automatu – kroky 1-3.

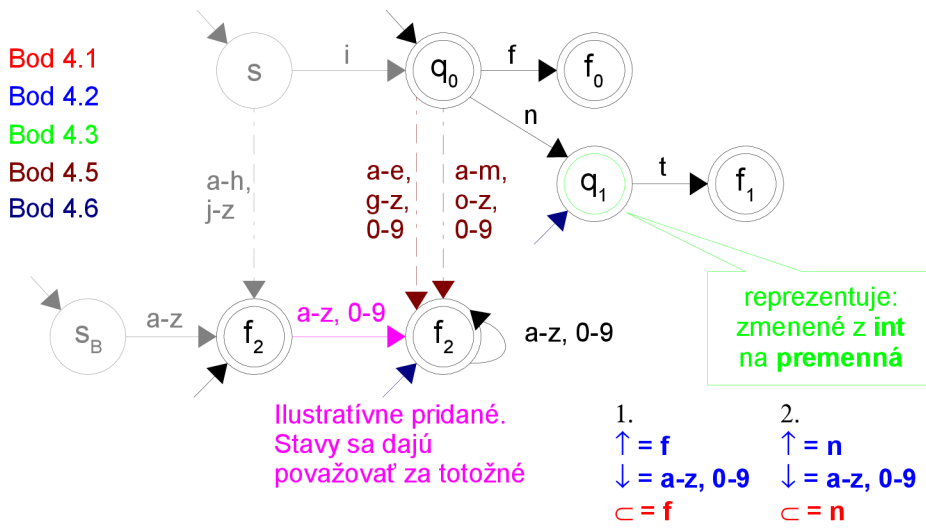
Postup: body 4.1 a 4.2

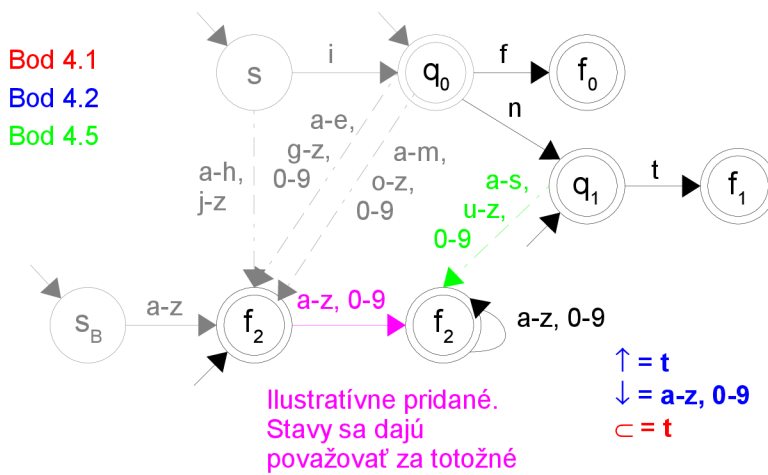
bod 4.3-4.6

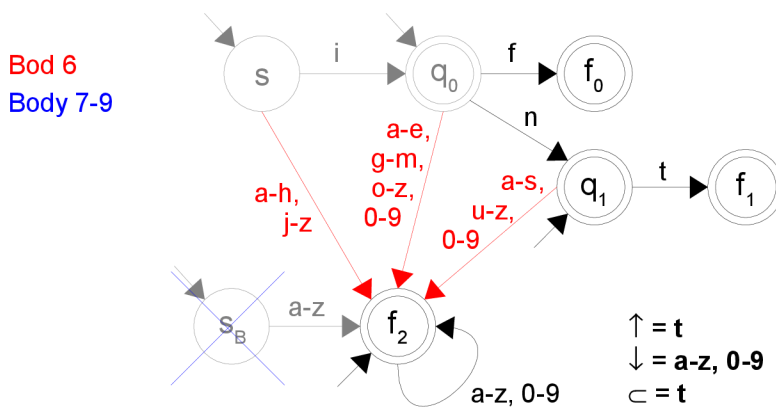
Bod 4, pre stavy určené predchádzajúcim krokom

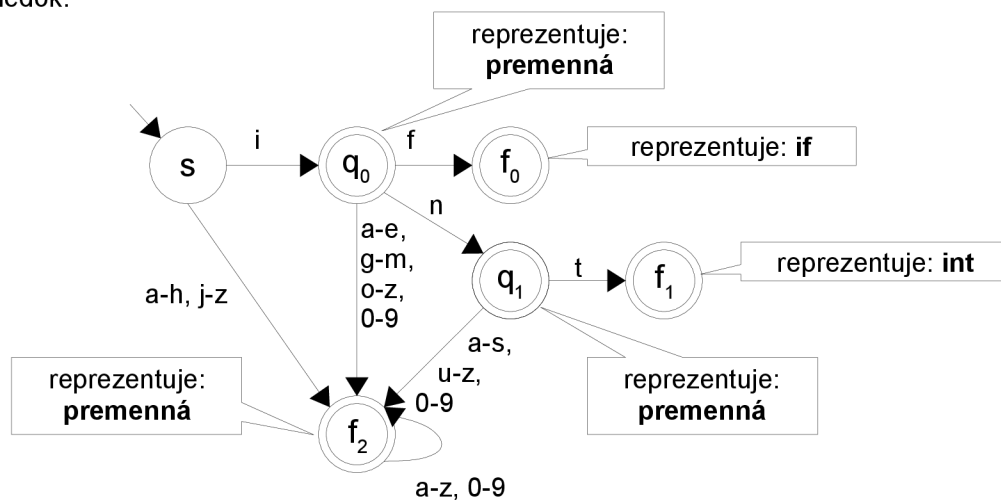
Bod 4, pre stavy určené predchádzajúcim krokom

Body 6-9 – nebola splnená podmienka v bode 4.6 a 5

Výsledok:

Obrázok 12: Príklad algoritmu pre pridanie regulárneho výrazu reprezentovaného konečným automatom do deterministického konečného automatu – krok 4.

4.2 Syntaktická analýza

Keďže zdrojový súbor, ktorý chcem analyzovať mohol by vytvorený podľa pravidiel najsilnejšej známej gramatiky – LR gramatiky, preto som si pre syntaktickú analýzu zvolil najkomplexnejší nástroj a to LR parser.

4.2.1 LR Parser

LR parser je založený na princípe rozšíreného zásobníkového automatu M zo stavmi $Q = \{q_0, q_1, \dots, q_k\}$, kde q_0 je štartovacím stavom a pracuje s dvomi tabuľkami, tzv. „Action part“ a „Go-to part“.

Go-to part tabuľka sa riadi podľa stavu zásobníkového automatu, ktorý ostane na vrchole zásobníku po použití redukčného pravidla a nonterminálu, ktorý má použité pravidlo na ľavej strane. Viac je to objasnené v nasledujúcom odstavci. Obsahom v tejto tabuľke je nový stav automatu, v ktorom sa má zásobníkový automat nachádzať po aplikovaní zmieneneho pravidla. V tabuľke sa nachádzajú aj prázdne miesta, ktoré však nemajú význam, pretože sa nemôže stať, že po aplikovaní pravidla by sme dostali takú konfiguráciu pre túto tabuľku, kde by bolo prázdne miesto. Taká chyba, by bola odhalená dávno predtým.

Action part tabuľka sa riadi podľa aktuálneho stavu rozšíreného zásobníkového automatu a symbolu získaného od lexikálneho analyzátoru na vstupe. Obsah v tejto tabuľke môže mať štyri významy a to:

1. ulož vstupný symbol na zásobník a zmeň aktuálny stav zásobníkového automatu na q_n .

2. redukuje vrchol zásobníka aplikovaním pravidla gramatiky a zmení aktuálny stav zásobníkového automatu podľa Go-to part tabuľky, pričom použije stav, ktorý je na vrchole zásobníka po aplikovaní pravidla.
3. syntaktická analýza bola úspešná
4. chyba – neočakávaný symbol na vstupe.

4.2.1.1 Algoritmus vytvorenia pravého rozkladu vstupného reťazca symbolov LR parserom

Tabuľky podľa ktorých analýza prebieha sú vytvorené podľa bezkontextovej LR gramatiky $G = (N, \Sigma, P, S)$ (bude vysvetlené ďalej) a pre vstupný reťazec symbolov platí $x = \Sigma^*$. Do rozšíreného zásobníkového automatu je vždy ukladaná dvojica (u, v) , kde $u \in (N \cup \Sigma)$ a $v \in Q$.

1. Uložím na zásobník dvojicu $(\$, q_0)$, kde $\$ \in \Sigma$ a vyjadruje ukončovaci symbol.
2. Aktuálny stav automatu nastavím na q_0 .
3. Prečítam aktuálny symbol na vstupe.
4. Nasledujem podľa pokynov v „Action part“ tabuľke na priesečníku aktuálneho stavu automatu a prečítaného vstupného symbolu.
5. Opakujem od bodu 3, kým analýza neskončila chybou alebo úspechom.

4.2.1.2 Konštrukcia LR tabuliek

Na skonštruovanie tabuliek, podľa ktorých sa riadi syntaktická analýza je možné použiť niekoľko rôznych algoritmov. Tu sú príklady niektorých základných:

- Simple LR (SLR) – výpočetne najnáročnejší, ale jednoduchý, pričom vzniká málo stavov rozšíreného zásobníkového automatu.
- Canonical LR – výpočetne menej náročný, ale vzniká veľký počet stavov rozšíreného zásobníkového automatu, čo spôsobuje spomalenie behu analyzátoru.
- Lookahead (LALR) – výpočetne najmenej náročný, pričom vzniká rovnaký počet stavov ako použitím SLR algoritmu.

Zdalo by sa, že použitie LALR algoritmu by mohlo byť najvýhodnejšie, ale oproti jeho výhodám je jeho nevýhodou zložitosť. Po zvážení toho ako bude analyzátor primárne použitý, tj. ako nástroj syntaxou riadeného editora pod platformou Eclipse náročnosť na výpočet je menším problémom, čo sa dá redukovať ďalšími prostriedkami diskutovanými neskôr. Z tohoto dôvodu som zvolil algoritmus Simple LR.

Algoritmus Simple LR

Pracujem s bezkontextovou LR gramatikou $G = (N, \Sigma, P, S)$. Pred samotným algoritmom zavediem pojmy, ktoré budem v algoritme používať:

- *Item* – keď pre bezkontextovú gramatiku existuje pravidlo $A \rightarrow x$, kde $x = yz$, potom $A \rightarrow y \bullet z$ je *Item*.
1. Rozšírim gramatiku o „štartovacie pravidlo“, tj. pravidlo, ktoré má na ľavej strane úplne nový nonterminál $S' \notin N$, a na pravej štartovací nonterminál gramatiky S , potom $G = (N \cup S', \Sigma, P \cup S' \rightarrow S, S')$.
 2. Zistím *Closure*, ktorý sa zisťuje pre konkrétny *Item* I a to nasledovne
 - 2.1. Inicializujem $Closure(I) = \{I\}$
 - 2.2. Pre každý *Item* v $Closure(I)$ v tvare $A \rightarrow y \bullet Bz$ zistím, či existuje pravidlo $B \rightarrow x$, ak áno pridám $B \rightarrow \bullet x$ do $Closure(I)$
 - 2.3. Ak bolo v predchádzajúcom kroku niečo pridané, opakujem od bodu 2.2
 3. Zistím množinu Θ_G pre gramatiku G , čo je množina všetkých X_n takých, ktoré pre všetky pravidla gramatiky v zápise $A \rightarrow Y_0 Y_1 \dots Y_n$, sa dajú napísať ako $X_{n+1} = X_n Y_{n+1}$ pre $n \geq 0$, $X_n \in N \cup \Sigma$ a $X_0 = \epsilon$
 4. Zistím množiny *Contents*, ktoré sa určujú pre každý prvok množiny Θ_G nasledovným postupom:
 - 4.1. Inicializuj $Contents(\epsilon) = Closure(S' \rightarrow \bullet S)$ a ostatné $Contents(x) = \emptyset$, kde $x \in \Theta_G - \{\epsilon\}$.
 - 4.2. Pre každý *Item* v $Contents(b)$, kde $b \in \Theta_G$ v tvare $A \rightarrow y \bullet Bz$, kde $B \in N \cup \Sigma$ zistím, či existuje $bB \in \Theta_G$, ak áno, pridám $Closure(A \rightarrow y \bullet Bz)$ do $Contents(bB)$
 - 4.3. Ak bolo v predchádzajúcom kroku niečo pridané, opakujem od bodu 4.2
 5. Riadky oboch tabuliek označím prvkami z množiny Θ_G
 6. Stĺpce „Action part“ tabuľky označím terminálmi gramatiky a stĺpce „Go-to part“ tabuľky označím nonterminálmi
 7. Pre každé $I \in Contents(x)$, kde $x \in \Theta_G$
 - 7.1. ak $I = A \rightarrow n \bullet Bm$, kde $B \in N$, potom ak existuje $Contents(y)$, ktorý obsahuje *Item* $A \rightarrow nB \bullet m$ pridaj do „Go-to part“ tabuľky na priesečník x a B hodnotu y .
 - 7.2. ak $I = A \rightarrow n \bullet Bm$, kde $B \in \Sigma$, potom ak existuje $Contents(y)$, ktorý obsahuje *Item* $A \rightarrow nB \bullet m$ pridaj do „Action part“ tabuľky na priesečník x a B príkaz ulož vstuný symbol na zásobník a zmeň aktuálny stav zásobníkového automatu na y .
 - 7.3. ak $I = S' \rightarrow S \bullet$, potom pridaj do „Action part“ tabuľky na priesečník x a $\$ \in \Sigma$ (ukončovaci symbol), že analýza úspešne skončila.
 - 7.4. ak $I = A \rightarrow y \bullet$ ($A \neq S'$), potom pre $a \in Fallow(A)$, čo je množina všetkých terminálov, ktoré môžu nasledovať priamo za A vo vnútornej forme gramatiky, pridaj do „Action part“ tabuľky na priesečník x a a príkaz „redukuj vrchol zásobníka aplikovaním pravidla $A \rightarrow y$ a zmeň aktuálny stav zásobníkového automatu podľa Go-to part tabuľky, pričom použi stav, ktorý je na vrchole zásobníku po aplikovaní pravidla“.

4.3 Platforma Eclipse

Platforma Eclipse je vývojovým prostredím pre programovací jazyk Java s podporou zásuvných modulov. Tieto moduly umožňujú rozšíriť aplikáciu o nové funkcie, nastavenia a vzhľad. Dokonca je možné použiť základ Eclipse pre svoju aplikáciu, ako je tomu napríklad u aplikácie Blueprint Software Modeler a mnohých iných.

4.3.1 Eclipse – prehľad

Keďže sa v základe jedná o vývojové prostredie pre jazyk Java, dá sa odneho čakať, že obsahuje nejaký vyspelejší editor tohoto jazyka. Čo je v skutku pravda, ale rozhodne sa nejedná len o editor. Keď pôjdem postupne, musím najprv spomenúť perspektívy. Perspektíva sa v Eclipse rozumie definícia zobrazených panelov a ich rozvrhnutie. To znamená aj to, že sa na to isté môžem pozerat' iným pohľadom, čo sa aj využíva napríklad u takej Java perspektívy - mám zobrazený hlavne zdrojový kód, hierarchické usporiadanie súborov s ktorými pracujem a popripade konzolu alebo súhrn varovaní a chýb... Po prepnutí do perspektívy Debuggeru sa rozloženie zmení práve tak, aby som mal k dispozícii výpisy obsahu premenných, aktuálne znanorenie programu... Skrátka perspektívy len definujú spôsob usporiadania jednotlivých častí.

Tieto časti sa dajú primárne rozlíšiť na pracovný priestor (workspace), pohľady, aktívne ovládacie prvky a editory. Workspace zobrazuje súbory (fyzické alebo logické) s ktorými môžeme pracovať, editory ponúkajú možnosť editovať zmienené súbory, aktívnymi ovládacími prvkami sa rozumejú tlačidlá na panely nástrojov, položky menu a formuláre. Pohľady plnia viac-menej informatívny charakter, častokrát sú závislé od aktuálne označeného súboru v pracovnom priestore alebo aktuálnej polohy kurzoru v editovanom súbore. Toto je základný prehľad z pohľadu užívateľa.

4.3.2 Vývoj zásuvných modulov

Pre vývoj zásuvných modulov je doporučené použiť nástroje poskytované priamo vývojármi. Vytvorenie nového modulu začneme tým, keď necháme vytvoriť nový projekt a z ponuky vyberieme Plug-in Project. Wizard nás prevedie nastavením všetkých potrebných častí, dokonca si môžeme nechať vytvoriť vzorový projekt. Skôr by som ale upozornil na dôležité časti. Ďalej sa obmedzím na to ako postupovať pri vytváraní editora, nebudú tu zahrnuté ostatné časti platformy.

4.3.2.1 plugin.xml

Dôležitým a častokrát prehliadaným alebo zabúdaným je informácia o verzii Eclipse, pre ktorú bol modul naprogramovaný. Udáva sa ako informácia pre preprocesor, direktíva s označením eclipse a s parametrom version. Ďalšou dôležitou časťou je zaradenie modulu do kategórie akú rozširuje, čo je v prípade editoru atribut point elementu extension nastavený na hodnotu org.eclipse.ui.editors. Potom

už nasleduje element pre konkrétnu skupinu, čiže v tomto prípade element editor, u ktorého meno znamená meno, ktoré bude viditeľné hlavne v kontextovom menu pri voľbe Open with.... Ďalej tu je možnosť nastavenia prípony súborov, ktoré budeme môcť otvárať, ale čo je najdôležitejšie, tak nastavenie triedy, ktorá bude editor reprezentovať a ktorá povinne dedí od `org.eclipse.ui.editors.text.TextEditor`. V spomínanej triede je dôležité nastaviť source viewer configuration, čo je trieda ktorá sa stará o to, čo užívateľ vidí a ako editor komunikuje na jeho akcie (napr. pri dvojkliku) a document provider, ktorý je akýmsi oddeľovačom od práce s dokumentom na najnižšej úrovni (čítanie a zápis na disk) a ponúka možnosť práce s dokumentom na objektovej úrovni.

4.3.2.2 META-INF\MANIFEST.MF

Ďalším dôležitým súborom je MANIFEST.MF, v ktorom je treba správne definovať class path, je tu možné zadať súbor s lokalizáciou, ale hlavne je tu definovaná trieda aktivátora pre zdroje používané v module.

4.3.2.3 SourceViewerConfiguration a FileDocumentProvider

Už som spomínal, že trieda, ktorá reprezentuje náš editor potrebuje mať nastavený správny source viewer configuration, aby dokázal komunikovať s užívateľom plne v našej réžii. Ďalšou užitočnou triedou je trieda *FileDocumentProvider*, resp. jej potomok, kde môžeme dokument rozdeliť na určité časti a potom každá z týchto častí je samostatná. Musia sa voliť také časti, ktoré sa nebudú nikdy prekryvať ani do seba nijak zasahovať. Keď už dokument takto rozdelíme, môžeme to v potomkovej triede *SourceViewerConfiguration* využiť, dielčie časti ďalej spracovávať. Pokiaľ dokument nijak nerozdelíme na menšie časti môžeme spracovávať celý dokument, rozdiel je v tom, že pri rozdelení je každá časť definovaná offsetom (od začiatku dokumentu) a dĺžkou, bez rozdelenia by sme pracovali s jednou veľkou časťou, čo môže byť mnohokrát zbytočné.

Pre rozdelenie dokumentu na časti sa používa trieda *FastPartitioner*, ktorej instanciu sa predáva dokumentu (práve v potomkovej triede *FileDocumentProvider* v metóde *createDocument()*) metódou *setDocumentPartitioner()*. Na druhej strane aj instanciu triedy *FastPartitioner* musíme pripojiť dokument metódou *connect()*. Hovoril som však o instancii triedy *FastPartitioner*, ale jej konštruktor očakáva dva parametre. Ako prvý očakáva instanciu triedy, ktorá implementuje rozhranie *IPartitionTokenScanner*, čoho existuje len jediný implementátor a to trieda *RuleBasedPartitionScanner*, ktorej treba predať pole pravidiel (instancie triedy implementujúcej rozhranie *IRule*). Druhý atribút očakáva pole reťazcov, ktoré môže vrátiť skener predaný ako prvý parameter. To ako rozdeliť dokument zatiaľ vieme, ale máme ešte možnosť spracovávať jednotlivé časti ďalej. Pokiaľ to pre nás má význam, čo väčšinou má, môžeme v potomkovej triede *SourceViewerConfiguration* preimplementovať metódu *getPresentationReconciler()*. Po vytvorení instancie triedy *PresentationReconciler*, tejto instanciou nastavím damager (pre ošetrovanie zmien) a repairer (pre spracovanie pri načítaní). Pri nastavovaní sú očakávané opäť dva parametre, prvý je

instanciá triedy implementujúcej rozhranie *IPresentationDamager/IPresentationRepairer* na čo môžem použiť základnú implementáciu triedou *DefaultDamagerRepairer* a pri jej vytváraní použijem instanciu triedy implementujúcej rozhranie *ITokenScanner*, čo najčastejšie býva *RuleBasedScanner*, ktorému stačí predať pole pravidiel (triedy implementujúce rozhranie *IRule*).

Teraz už len ostáva postarať sa o to, aby sa jednotlivé lexémy zvýrazňovali. K tomuto je potreba predávať každému pravidlu *IToken*, ktorý ako data uchováva instanciu triedy *TextAttribute*.

5 Závěr

Touto pracou som prispel k projektu LISSOM, ktorý sa zaoberá vývojom jazyka pre popis mikroprocesorov. Vytvoril som konfigurovateľný syntaktický analyzátor, ktorý dokáže prijať LR gramatiku, čo je najsilnejšia bezkontextová gramatika, podľa tejto gramatiky vytvorí LR parser a realizovať simuláciu vytvorenia syntaktického stromu vstupného textu. Analyzátor som zakomponoval do vývojového prostredia Eclipse, tak, že som vytvoril syntaxou riadený editor pre jazyk ISAC a jazyk generovaného assembleru.

Pre ďalší vývoj projektu je v pláne realizovať blokujú syntaktickú analýzu, ktorá by urýchlila spracovanie vstupného textu. Mám v pláne pridať výkonnejší parser, ktorý bude síce spracovávať jednoduchšiu gramatiku, ale rýchlejšie a výber parsra bude na základe gramatiky. Analyzátor, je od zásuvného modulu absolútne nezávislý, preto by som len samotnému analyzátoru chcel pridať podporu pre sémantickú analýzu. Tým by bolo možné vytvoriť konfigurovateľný kompilátor.

Literatura

- [1] Češka, M.: *Teoretická informatika, Učební texty*. Brno, Skriptum FIT VUT Brno 2002.
- [2] Lukáš, R., Meduna, A.: *Přednášky k predmetu VYP*, FIT VUT Brno 2006
- [3] Spell, B., *Java Programujeme profesionálně*
- [4] *Oficiálne stránky programovacieho jazyka Java*. <http://java.sun.com>
- [5] *Java Almanac*. <http://www.javaalmanac.com>
- [6] *Oficiálne stránky Eclipse*. <http://www.eclipse.org>

Seznam příloh

Příloha 1. CD so zdrojovými kódy